Тошкент ҳақиқати

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

1992 йил 14 ноябрь ● шанба

№ 158 (10.407). Баҳоси 3 сўм.

БОР ҲОСИЛНИ ТЕЗРОҚ ЙИҒИБ ОЛАЙЛИК!

● *92-ЙИЛ ҲОСИЛИ*

● ***Режани бажарганларни қутлаймиз!*** ●

13 ноябрғача вилоятимизда 278 минг 269 тонна пахта тайёрланди. Ўтган куни вилоят далаларида салкам 3,5 минг тонна пахта териб олинди.

Ўртачирчиқликларга офарин! Улар бир кунда 1,65 фоиз пахта тайёрладилар. Пискент, Янгийўл районлари ҳам кунлик ўсишда яхши натижаларга эришмоқдалар.

Лекин маррага яқинлашиб қолган Бўка ва Бекобод районларида суръат пасайиб кетди.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ С. СЕГИЗБОЕВ НОМЛИ ДАВЛАТ ХУЖАЛИГИ

● Кейинги кунларда оққўрғонликлар барча куч, имкониятларини, техника воситаларини сафарбар этиб, йиғим-теримда илгарилаб кетдилар ва пахта тайёрлашда районлар ўртасида иккинчи ўринга чиқиб олдилар. Бунда С. Сегизбоев номли йирик давлат хўжалигининг ҳиссаси каттадир.

(Давоми 2-бетда)

ВИЛОЯТ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЕРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 13 НОЯБРГАЧА БУЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — машинада бир кунда терилган пахта, бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Бўка	0,85	93,94	0,29	89,35
Оққўрғон	1,01	92,84	0,53	80,09
Бекобод	0,90	91,36	0,25	68,94
Чиноз	1,12	85,40	1,57	85,90
Ўртачирчиқ	1,65	85,12	0,89	66,64
Қуйичирчиқ	0,61	83,56	0,20	82,09
Юқоричирчиқ	1,18	83,29	0,43	83,60
Пискент	1,31	78,88	0,38	43,11
Янгийўл	1,36	77,76	0,87	51,92
Вилоят бўйича	1,08	87,14	0,50	73,44

ЎЗБЕКИСТОНДАГИ энг катта корхоналардан бири — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз юбилейини нишонламоқда. 11 ноябрь куни тракторсозлар маданият саройида шу воқеага бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Бу ерга меҳнат фахрийлари, илғорлар келишди. Йиғилиш қатнашчиларига бирлашма ҳужжатли киносолномасидан парчалар кўрсатилди. Сўзга чиққан кишилар корхона тарихининг муҳим босқичлари тўғрисидаги хотираларини сўзладилар, Жамоанинг истиқболлари, вазифалари тўғрисида гапирдилар.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат котиби Р. Р. Ражабов, Тошкент шаҳрининг ҳокими А. И. Фозилбеков, бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

(ЎзА мухбири).

Тошкент трактор заводи—50 ёшда

● «ТОШКЕНТ трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз юбилейини нишонламоқда. Суратларда: тўй тантаналаридан лавҳалар.

Суратчи А. ЗУФАРОВ. (ЎзА).

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

12 ноябрь куни Исроил давлатининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Мей-Оми мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Элчи ўзбек ва яҳудий халқлари қадимий Осиёнинг маданиятидан баҳраманд бўлган миллатлар сифатида кўп асрлардан бери ўзаро алоқа қилиб келдилар, Исроил давлати билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида дипломатия алоқалари ўрнатилиши мамлакатларимиз ўртасида маданий, илмий ва иқтисодий ҳамкорликка кенг йўл очади, деб ишонтирди.

Ислом Каримов мамлакатнинг сиёсий мавқеи унинг ҳудуди катта-кичиклиги билан белгиланмайди, деди. Исроил раҳбарияти Ўрта Осиё муаммоларини яхши тушунади, бинобарин, юксак илмий-иқтисодий имкониятларга эга бўлган Исроил давлати келажакда Ўзбекистон Республикасининг доимий ҳамкорига айланажак, деб умид билдирди.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов ҳозир бўлди.

● Режани бажарганларни қутлаймиз! ●

● 92-ЙИЛ ҲОСИЛИ ●

(Боши 1-бетда).

● ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР! Вилоятимизда режа бажарилиши учун яна 42 минг тоннага яқин ҳосил териб олиниши керак.

● Айни кунларда қишлоқдаги меҳнатга қобилиятли, ор-номусли ҳар бир одамнинг ўрни далададир.

● Ҳашарчилар мададидан унумли фойдаланайлик.

● Хўжаликлардаги кўсак чувиш ва кўсак териш машиналари тўла қувват билан ишласин. Қирқига чидадик, қирқ бирига ҳам чидайлик. Яна бир зўр берсак, ғайрат кўрсатиб меҳнат қилсак, марра, албатта эгалланади.

Сегизбоевликлар 3 минг гектардан ортиқ майдонда пахта етиштирдилар. Ерни экишга тайёрлашдан бошлаб, ҳосил йиғим-теримигача бўлган ишларда техникалардан самарали фойдаландилар. Айни йиғим қизғин кунларда машиналар тўла қувват билан ишлатилди. Қишлоқдаги аҳоли дала ишларига тўла сафарбар этилди. Теримчиларга ҳам, механик-ҳайдовчиларга ҳам, хуллас, пахта йиғим-теримига даҳлдор бўлган ҳар бир кишига ҳақ ўз вақтида тўлаб борилди — моддий манфаатдорликка катта эътибор берилди. Мана, бугун натижа қувончли бўлиб турибди. Хўжалик режадаги 8860 тонна ўрнига 9 минг тоннадан ортиқ пахта топшириб, маррани барвақт эгаллади. Машиналар билан мўлжалдаги 6208 тонна ўрнига 7266 тонна пахта йиғиб олинди. А. Асрорқулов, Р. Мирзақулов ўртоқлар бошлиқ бўлимларда ҳосилдорлик 30—31 центнерга етди. Турғун Нафасов, Мадали Ғофуров, Алижон Ғойипов сингари ўртоқлар бошлиқ жамоалар ҳам теримда яхши натижаларга эришдилар.

Сегизбоевликлар суръатни бўшаштирмасликка, далада қолган ҳосилни сўнгги граммларгача йиғиб-териб олишга аҳд қилиб, астойдил меҳнат қилмоқдалар.

ЎРТАЧИРЧИҚ РАЙОНИДАГИ «ҲАҚИҚАТ» ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ

● ЭНГ йирик хўжаликлардан ҳисобланган «Ҳақиқат» жамоа хўжалиги меҳнаткашлари 1111 гектар майдондан 3 минг тонна пахта топшириб йиллик режани ортиғи билан адо этдилар. Маррани эгаллашда фидойилик кўрсатиб ишлаган Аббос Шаропов, Мухтор Қулбеков, Ғофир Отақулов бошлиқ бригадалар пешқадамлик кўрсатишди.

Мавсумда ҳар бири 100—110 тоннадан пахта териб хирмонга барака киритган Турғун Тошев, Қаршибой Бозорбоев, Эгамберди Холбоев сингари механик-ҳайдовчилар ҳамон ишни қизғин давом эттирмоқдалар.

— Ҳали далаларда ҳосил мўл,— дейди суяги меҳнатда қотган, тажрибали раис Қозоқбой Соттибоев, — яна давлатга қўшимча 300 тоннадан зиёд ҳосил топшириш ниятидамиз.

(Мазкур хўжалик қўлга киритган ютуқлар ҳақида газетамизнинг навбатдаги сонларидан бирида ўқийсиз).

ҚЎШИМЧА 100 ТОННА

● БЎКА. «Бўка» давлат хўжалигининг С. Дўйсенбоев бошлиқ 1-бўлими 425 гектар ерда пахта етиштирди. Улар йиғим-теримни ташкил этишда карвонбошилик қилдилар. Ҳар кун, ҳар соатдан унумли фойдаландилар. Айниқса механик-ҳайдовчилар меҳнати самарали бўлди. Оқибатда бўлим режасини барвақт уддалади. 887 тонналик хирмон бунёд этилди. Бу мўлжалдагидан анча кўпдир. Бўлим деҳқонлари яна 100 тонна пахта топширишга сўз бердилар.

ТАЖРИБАЛАРИ ҚЎЛ КЕЛДИ

● ЯНГИЙЎЛ. «Ўзбекистон» машина синаш станцияси тажриба далаларида ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштирилди. Бу ҳосилни йиғиб-териб олишда асосан техникадан фойдаланилди ва режа бажарилди. Ҳосилдорлик 26,7 центнерни ташкил этди. Н. Суюнов, С. Усмонов сингари механик-ҳайдовчилар катта маҳорат кўрсатиб меҳнат қилдилар.

БАРАКАСИНИ БЕРДИ

● «ҚОВУНЧИ» жамоа хўжалиги пахтакорлари ҳам маррага тобора яқинлашиб бормоқдалар. Режани бажараётган бригадалар сони кўпаймоқда. Ана шулардан бири кекса ва тажрибали деҳқон Юсуф Туймабоев бошлиқ бригададир. Бу бригада ҳар йили, ҳар қандай шароитда ҳам режасини муддатидан илгари бажаришга одатланган. Бунда бригадирнинг катта ҳаётий тажрибаси, ишбилармонлиги қўл келмоқда. Ҳозиргача бу бригадада ҳосилдорлик 30 центнерга етиб қолди. Бу режадагидан анча кўпдир. 90 фоиз пахта машинада терилди.

— Баракасини берса яна анча пахта топширамиз,— дейди Юсуф ака,— ана шунда ҳосилдорлик 33 центнерга етади.

Райондаги А. Ортиқов номли колхознинг Эргаш Асронқулов бошлиқ бригадаси ҳам режага қўшимча пахта топширмоқда. Улар шу кунгача ҳосилдорликни 28 центнердан ошириб юбордилар.

● БЎКА районидаги «Бўка» давлат хўжалигининг илғор фермерларидан бири —Тўлабой Отабоев жамоаси йиллик пахта тайёрлаш режасини адо этиб, мажбурият юзасидан «оқ олтин» топширмоқда. Суратда: (чапдан ўнгга) жамоа аъзолари Д. Бухорбоев, Б. Имонбердиев, М. Эсенбоев, А. Жўрабеков, фермер Т. Отабоев, сувчи У. Абдураҳимовлар.

Сураткаш: Ж. ҲАМРОҚУЛОВ.

САНЪАТКОРЛАР МАДАД БЕРМОҚДА

ТЕРИМ бошланган дастлабки кунларданоқ Ўртачирчиқлик маданият ходимлари ўз хизматларини пахта далаларига кўчиришган. Жумладан, район маданият уйи бадиий ҳаваскорлари вақти-вақти билан «Янги турмуш», «Ўртасарой» жамоа хўжаликлари пахтакорлари ҳузурида бўлишиб, уларга концерт дастурларини тақдим этмоқдалар. Бундан ташқари «Ўртасарой» қишлоқ маданият уйининг мудири Нишон Мадалхонов раҳбарлигидаги, Қорасув қишлоқ маданият уйи раҳбари Астров бошчилигидаги ҳаваскор санъаткорлар «Янги тўлқин», Акмал Икромов номли хўжаликларда ўз концерт гулдасталари билан ҳашарчи пахтакорларни хушнуд этиб келмоқдалар.

Камола ҒАФФОР қизи.

● Сабзавот:

ИККИ ХУШ-ХАБАР

● БЎСТОНЛИҚ райони боболеҳқонлари ҳам йилбошида берган ваъдаларининг устидан чиқишди. Давлатга 60 минг 500 тоннадан кўпроқ сабзавот топширилди. Шундан 34 минг 486 тоннаси пиёздир. Бу йиллик режанинг 139 фоизини ташкил этади. Ёки режадагидан қарийб 10 минг тонна пиёз кўп топширилди демакдир. Карам етиштиришда ҳам яхши натижаларга эришилди. 9356 тонна ҳосил олиниб, режа 122 фоизга адо этилди. Шунингдек, давлатга 424 тонна бодринг, 15 минг 41 тонна помидор сотилди. Йиллик сабзавот топшириш режасини бажаришда М. Боймирзаев номли, «Енбек», «Янгиовул», «Паргос» жамоа хўжаликлари деҳқонлари, айниқса, катта улуш қўшдилар.

● ПИСКЕНТ районида режадаги 26 минг тонна ўрнига 26 минг 150 тонна сабзавот маҳсулотлари топширилди.

Кўпгина хўжаликлар режанинг бажарилишига салмоқли ҳисса қўшдилар. «Қирққизобод» жамоа хўжалигида 1200 тонна ўрнига 1405 тонна, «Ўзбекистон мустақиллиги» хўжалигида 1200 тонна ўрнига 1481 тонна сабзавот етказиб берилди.

Охунбобоевликлар ҳам сабзавот режасини бажаришда анча юқори кўрсаткичга эришдилар.

Район сабзавот далаларида қолган ҳосилни йиғиб олиш қизғин давом этяпти. Пискентликлар ўз имкониятларини чамалаб яна 3500 тонна сабзавот топширишни режалаштирдилар.

ХАЙРИЯ ЎН КУНЛИГИ БОШЛАНДИ

Тошкент вилоят ҳокимлигининг қарори билан декабрь ойининг биринчи ўн кунлиги вилоят Қизил Ярим ой жамияти жамғармасига маблағлар тўплаш ўн кунлиги, деб эълон қилинди. Бу қарор оддий ҳужжат бўлиб қолмай вилоятда Қизил Ярим ой жамиятини яқин вақт давомида ривожлантириш негизи дастури ҳисобланади.

Вилоятимизда шу хайрия марафони бошланди. Уни Ангрен шаҳри бошлаб берди. Ўтган чоршанба куни А. Навоий номидаги маданият саройида ўн кунликнинг тантанали очилиш маросими бўлди.

Шаҳар Қизил ярим ой жамияти раиси К. Алимова ҳикоя қилганидек ангренликлар шаҳарда бундай ташкилот фаолият кўрсатаётганлигини яхши биладилар. Жамият 400 нафар ёлғиз кексаларга, 320 нафар кўп болали, кам таъминланган оилаларга, етим болаларга, ногиронларга ҳомийлик қилмоқда. Бундан бир ярим йил илгари тоғнинг сурилиши Жигаристонга катта талафот келтирганда табиий офатдан кейинги дастлабки соатларда Қизил ярим ой жамияти ходимлари воқеа содир бўлган жойга етиб келдилар ва зарар кўрганларга амалий ёрдам кўрсатишга киришдилар.

Ангренда Қизил ярим ой жамияти катта обрўга эга. Шунинг учун ҳам корхоналар ва айрим фуқаролар даъватга жон-диллари билан «лаббай» деб жавоб бердилар. Ангрен кўмир разрези корхонаси кенгаши шаҳар Қизил ярим ой жамияти жамғармасига 400 минг сўм ўтказишга қарор қилди. Ангрен олтин қазиб чиқариш кони 250 минг сўм берди. Ҳокимликнинг маданият бўлими ва 1-шаҳар касалхонаси ходимлари ўзларининг бир кунлик иш ҳақларини шу жамғармага ўтказдилар. Ангрен ҳокимлиги шаҳар йиллик бюджетининг бир фоизини шу жамият ҳисобига ўтказиш ҳақида қарор қабул қилди.

Ангренда ўн кунлик очилиши тантаналарида Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти раисининг ўринбосари А. Т. Ғуломов ва Тошкент вилоят Қизил ярим ой жамиятининг раиси Ф. Ш. Латиповалар қатнашдилар.

Ўн кунликда қатнашишга қарор қилганлар учун Тошкент вилоят Қизил Ярим ой жамиятининг ҳисобини маълум қиламиз: Тошкент шаҳар саноат-қурилиш банки Меҳнат бўлинмасида код 172682315 ҳисоб 000700853.

«Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 20 февраль сонида менинг «Раисдан қолган мерос» сарлавҳали мақолам эълон қилинган эди. «Хўжаликларда ҳисобот-сайлов йиғилишлари» рукни остида берилган бу мақолада Янгийўл районидаги «Қовунчи» (собиқ Калинин номли) жамоа хўжалигининг ўтган йилги фаолияти ҳақида сўз юритилганди. Лекин кейинчалик ўйлаб қарасам, ўшанда мен ортиқча эҳтиросга ўрин бериб, мақолада хўжаликда амалга оширилган яхши ва хайрли ишлар бирёқда қолиб кетиб, кўпроқ камчиликлар ҳақида ёзган эканман. Ўзимча анчагача ҳижолат бўлиб юрдим. Ниҳоят собиқ раис олдида юзим шувут бўлиб қолмаслиги учун мавзуга қайтиб, янгидан мақола ёзиш учун қўлимга қалам олдим.

МУАЛЛИФ

● Мавзуга қайтиб

ЯНА «РАИСДАН ҚОЛГАН МЕРОС» ҲАҚИДА

Маҳмуджон ака Аҳмаджоновни салкам ўттиз йилдан буён биламан. У район комсомол қўмитаси ва жамоа хўжалиги партия қўмитасининг котиблигига сайланди. Кейинроқ вилоят ва район партия, шўро ва касаба уюшма ташкилотларида масъулиятли лавозимларда ишлади.

Одамлар ишончи ҳар қандай даражадаги раҳбар учун катта бахт бўлиб, зиммага юксак масъулият юклайди. Маҳмуджон ака ҳам кўпчиликнинг ишончига жуда кўп сазовор бўлган. Шу ҳақда ўйлар эканман, бундан беш йил муқаддам бўлиб ўтган воқеани эслайман беихтиёр.

1987 йилнинг ёз пайти эди, ўшанда. Калинин номли (ҳозирги «Қовунчи») жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан хўжаликка янги раҳбар сайлаш зарур эди.

— Хўжалик бошқаруви раислигига Маҳмуджон Аҳмаджоновдан муносиброқ номзод топиш қийин,— дейишганди ўшанда кўпчилик колхозчилар.— Ўз қишлоғимизда ўсиб улғайган, хўжаликнинг пасти-баландини, энг муҳими, одамларни яхши билади.

Бу юксак ишонч Маҳмуджон Аҳмаджоновнинг муқобиллик асосида ўтказилган сайловда энг кўп овоз олиб, хўжалик бошқарувининг раиси этиб сайланганлигида ўз ифодасини топди.

Хўш, янги раиснинг пойқадами қандай келди? У ўзига билдирилган ишончни оқлаяптими? Ана шу саволларга жавоб олиш, янги раиснинг ишлари билан атрофлича танишиш мақсадида хўжаликда бўлганим ҳамон эсимда. Пахта йиғим-теримининг якунловчи палласи эди ўшанда. Хўжалик пахта тайёрлаш йиллик режасинигина эмас, зиммага олинган мажбуриятни ҳам район хўжаликлари орасида биринчи бўлиб ўринлаган, гектаридан олинган ҳосил 30 центнерни ташкил этиб, давлатга қўшимча равишда 165 тонна «оқ олтин» етказиб берилган эди.

Бироқ Маҳмуджон ака суҳбат асносида ютуқлар тўғрисида қисқагина тўхталиб, кўпроқ режалар ҳақида гапирган эди. У дастлабки йил якунларидан келиб чиқиб, янги хўжалик йилида жамоа хўжалигида меҳнатни ташкил этишнинг звено усулига ўтилишини, 40—45 гектар пахта майдонига эга бўладиган бу звеноларга механизаторлар етакчилик қилишини, бошқаришнинг цех системаси жорий этилиб, мутахассисларнинг моддий манфаатдорлиги тегишли тармоқдаги ишнинг пировард натижаси билан боғлиқ қилиб қўйилишини айтди.

— Янги йилдан барча бригада ва звеноларда, таъмирлаш устахонаси-ю чорвачилик фермасида ҳисоб-китобнинг чек системасини жорий этмоқчимиз,— деган эди ўшанда М. Аҳмаджонов,— Бу ишлаб чиқаришга сарфланадиган ҳар бир сўм маблағдан тежамкорлик билан оқилона фойдаланиш, бинобарин, хўжалик экономикасини янада мустаҳкамлаш, колхозчиларнинг моддий фаровонлигини юксалтириш имконини беради.

Районимиз хўжаликлари хилма-хил қишлоқ хўжалик техникаси билан таъминланганига қарамай, баъзида айрим раҳбарлардан техника воситалари етишмаётганлиги ҳақидаги шикоятларни эшитиб қолиш мумкин эди. Агар ана шу хўжаликларнинг машина-трактор паркларида бўлсангиз, янги-янги техника воситаларининг қаровсизлиги, хўжасизлик оқибатида қор-ёмғир остида қолиб, занг босиб ётганини кўришингиз турган гап. Хўжаликларнинг раҳбарлари мавжуд техникани асраб-авайлаш, умрини узайтириш чорасини кўриш ўрнига уларни тезроқ ҳисобдан чиқариб ташлашга шошилар, янги техника сотиб олишга хўжалик кассасидан минг-минг сўмлаб маблағ сарфлардилар. Ана шу нуқтаи назардан қараганда янги раиснинг меҳнатни ташкил этишнинг звено усули, ҳисоб-китобнинг чек системасини жорий этиш бўйича режалари иқтисод қилиш ва тежамкорликка қаратилганлиги билан шубҳасиз диққатга сазовор эди.

Изланиш, янгиликка интилиш ўз самарасини бермай қолмади, албатта. Хўжалик ҳар йили (1991 йил бундан мустасно) пахта тайёрлаш режаларини ортиғи билан бажарди.

— Хўжалик иқтисодиётини мустаҳкамлашда ҳам муайян ютуқларга эришилди,— дейди М. Аҳмаджонов.— Илгари хўжалик давлатдан 3 миллион 250 минг сўм қарздор эди. Уч йил ичида ана шу қарздан батамом қутулдик. Ўтган йили ўн фоиз фойда олиш шарти билан 500 минг сўм пулни давлат банкига акцияга қўйдик. Ҳар бир колхозчининг йиллик даромади 4100 сўмни ташкил этди ёки кейинги йилларда уч баравар ортди.

Яхши меҳнат қилган киши яхши яшаши ҳам керак. Бу М. Аҳмаджонов раислик фаолиятининг моҳияти, бош мазмуни бўлиб қолган эди. Иқтисодиётнинг мустаҳкамлана бориши, қолаверса, янги раиснинг ташаббуси, елиб-югуриши, туфайли қишлоқда ободонлаштириш ишлари кенг қулоч ёзди. Хўжаликнинг «Қирсадақ», «Қизил Шарқ» ҳудудлари газлаштирилди. 3 та аҳоли истиқоматгоҳларида фахрийлар учун янги чойхоналар қурилиб ишга туширилди. Хўжаликнинг чекка ҳудудлари аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, йўлларга тош-шағал тўкиш ва асфальт ётқизиш борасида катта ишлар амалга оширилди. Хўжалик марказида меҳнаткашларнинг дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун сўлим хиёбон барпо этилганлиги кўпчиликни хурсанд қилди. Ҳашар йўли билан қисқа муддатда 350 ўринли қишки клуб биноси қуриб битказилди. Қишлоқ ҳудудидаги 21- ва 34-ўрта мактаблар учун янги бинолар қурилиши бошлаб юборилди. Жамбул номли 46-ўрта мактаб янги биносининг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланди. Бунга 68 минг сўм сарфланди.

Хўжалик кўп тармоқли, пахтачиликдан ташқари сабзавотчилик, боғдорчилик, чорвачилик ҳам иқтисодни мустаҳкамлашда муайян мавқега эга. Маҳмуджон ака Аҳмаджонов буни ҳамиша ёдда тутар, барча тармоқлар келажакда сердаромад соҳага айланишини орзу қиларди, меҳнат аҳлини янги-янги мақсадлар сари отлантирарди. Хўжалик ҳудудидаги 20 гектар тепалик текисланиб, экинзорга айлантирилганлиги, 100 гектар майдонда капитал текислаш ўтказилганлиги ва 100 гектар ерда янги боғ ва токзорлар барпо этилганлиги бунинг далилидир.

Хўжаликда 140 бош қорамолга мўлжалланган янги молхона биноси қурилиб, эски молхоналар ҳудудларига асфальт ётқизилди, катта ҳажмдаги ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Ўтган йиллар мобайнида 200 бош ёш қорамолга мўлжалланган айвон-бостирмалар ва қўралар қурилиб, яйлов учун 50 гектар ер ажратилди.

Хўжаликнинг ўтган йили ялпи даромади 5 миллион 207 минг сўмни ташкил этди. Бу аввалги йилдагидан 3 миллион 11 минг сўм ортиқдир. Соф даромад 1990 йилда 529 минг сўмни ташкил этган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 1 миллион 203 минг сўмга етди. Ҳеч шубҳа йўқки, давлатга пахта, пилла, чорвачилик маҳсулотлари сотиш режалари бажарилганида бу иқтисодий кўрсаткичлар янада салмоқли ва қувонарли бўлиши турган гап эди. Маҳмуджон Аҳмаджонов режаларнинг бажарилмай қолишининг асосий сабаблари режалаштиришга нотўғри ёндашишда, хўжаликларнинг имкониятлари ҳисобга олинмасликда деб ҳисоблайди.

Барча лавозимлар қатори жамоа хўжалиги бошқаруви раислиги ҳам бир одамга бир умрга боғлаб берилмайди, албатта.

Маҳмуджон ака Аҳмаджонов ҳозир бошқа лавозимда. У «Янгийўл» мебель ишлаб чиқариш ижара концерни президентининг маданий-маиший ишлар ва ёрдамчи хўжалик бўйича ўринбосари бўлиб ишламоқда.

— Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёни ва нарх-навонинг тинмай ортиб бораётганлиги олдимизга ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза этишнинг барча имкониятларини ишга солиш вазифасини кўндаланг қилиб қўймоқда,— дейди М. Аҳмаджонов,— ишонч билан шуни айтиш керакки, биз бу муаммоларни муваффақиятли ҳал этаяпмиз.

Концерн ёрдамчи хўжалиги 4 гектар мевали боғ ва бир гектар токзорга эга. Шу йилнинг ўзида 10 гектар ер ўзлаштирилиб, экинзорларга айлантирилди. Ишчи-хизматчиларга 2,5 тонна карам ва 16,5 тонна картошка бепул тарқатилди. 6,5 гектар майдондан 20 тонна шоли ҳосили олиш мўлжалланмоқда. Концерн ҳудудида сабзавот дўкони очилиб, ишчи-хизматчиларга арзон баҳода 5 тонна пиёз, 12 тонна тарвуз, 2 тонна помидор, 2 тонна олма ва бошқа сабзавот маҳсулотлари сотилди.

Ёрдамчи хўжаликда 3 та кўл бўлиб, уларда балиқ етиштирилмоқда. Мустақиллик куни — 1 сентябрь арафасида ишчи-хизматчиларга икки тонна балиқ бепул тарқатилди. Кичик чорвачилик фермасида 35 бош қорамол, шу жумладан 25 бош сигир боқилмоқда. Бу ишчи-хизматчиларни, концерн ошхонаси ва болалар боғчасини арзон гўшт ва сут билан таъминлаб туриш имконини бермоқда.

Мен ушбу сатрларни қоғозга туширар эканман, Маҳмуджон Аҳмаджоновни мақташни мақсад қилиб қўйганим йўқ. Инсон зоти ишлар, меҳнат қилар экан, айрим хато ва камчиликларга ҳам йўл қўйиши табиий бир ҳол, албатта. Айтадилар-ку, ахир айбсиз фақат парвардигор, деб. Ҳамма гап инсоннинг ҳамиша одамлар деб яшашида, ўзидан яхши ном, ҳаётда қутлуғ из қолдиришга интилишида. Иқтисод фанлари номзоди Маҳмуджон ака Аҳмаджонов ана шундай инсонлардан бири.

Унинг жамоа хўжалиги ва концерндаги фаолияти бу фикримнинг далилидир.

Мирзаҳамид ПЕЙСЕНОВ,
«Янгийўл» район рўзномаси муҳаррири, журналистлар уюшмаси аъзоси.

● Муштарий мулоҳазаси

ДАВЛАТ ТИЛИДА ИШ ЮРИТИШ ҚОҒОЗЛАРИ ЧИҚАРИЛАДИМИ?

Ҳурматли муҳарририят! Мана, яқинда ўзбек тилига давлат мақоми берилганига ҳам 3 йил тўлади. Ўзбекистон мустақил давлат деб эълон қилинганига эса йилдан ошди. Модомики, мустақил бўлган эканмиз, тилимиз ҳам мустақил бўлиши керак.

Лекин ҳали ҳам турли ташкилотларда ва идораларда иш юритиш қоғозлари, ҳужжатлар ҳамон рус тилида. Мисол учун, жамғарма кассаларига кирсангиз, варақаларнинг рус тилида эканлигига гувоҳ бўласиз. Кассадан пул олмоқчи бўлсангиз, ҳужжатларни фақат рус тилида расмийлаштиришингизга тўғри келади. Ишхоналардаги ҳужжатлар ҳамон рус тилида. Менимча, агар давлат тилида иш юритишга мўлжалланган қоғозлар тезроқ босиб чиқарилмас экан, идораю, ташкилотлар ҳали-бери Давлат тилида иш юритишга ўтишолмайди.

Давлат тили ҳақидаги Қонунда «Идора ходимлари ўз хизмат вазифаларини бажаришлари учун давлат тилини билишлари шарт» дейилган. Аксарият алоқа бўлимларида, жамғарма банклари, маиший хизмат корхоналарида давлат тилини билмайдиган ходимлар хизмат қиладилар. Уларга давлат тилини ўргатиш устидан назоратнинг сусайиб кетганлиги кўриниб турибди.

Қонуннинг бажарилишини тезлаштириш учун бошқа ташкилий масалалар билан бирга турли идора, муассаса ва ташкилотлар учун ҳужжатлар ва иш юритиш қоғозларини чиқаришни тезроқ ҳал қилиш керак, деб ҳисоблаймиз.

Абдурасул ҲАКИМОВ,
хизматчи

КАТТА РАҲМАТ

Киши кексайган сари тез-тез касалликка чалинадиган, саломатлиги безовта қиладиган бўлиб қолар экан. Мен ҳам яқинда тобим бўлмай, Янги ТошМИ клиникасининг бўғим касалликлари бўлимида даволандим. Баъзан ён-атрофимдагилардан: «Ҳозир барча жойда шароит оғир, дўхтирхоналарда ҳам дори-дармонлар етишмайди»,— деган гап-сўзларни эшитар эдим. Лекин, бу ерда даволанар эканман, шифокорлар ҳозирги оғир кунларда ҳам, бор имкониятларини ишга солаётганликлари, беморларни хасталикдан фориғ этиш учун астойдил курашаётганликларига гувоҳ бўлдим. Хусусан, бўлим мудири Улуғбек Қаҳҳорбеков ёш бўлишига қарамай, кишилар ҳақида астойдил қайғурувчи ана шундай жонкуяр, меҳрибон шифокорлардан экан. Бу ўғлим ҳар куни эрта билан беморлар ҳолидан албатта хабар олиб, уларни ширин сўзлари билан кўнглини кўтаришни унутмайди. Шу боис бўлимда даволанаётганлар бари Улуғбек Козимбекович бош жамоанинг барча тиббиёт ходимларидан миннатдорлар. Мен ҳам тез кунда соғлиғим анча яхшиланиб, ўзимни енгил ҳис этиб оилам бағрига қайтар эканман, бўлим бошлиғига, нина билан шарқ табобати усулида даволовчи шифокор Аширбой Жиянбоев, уқаловчи ҳамшира Эътиборхон Соатоваларга катта раҳмат, , қўлларингиз сира дард кўрмасин, демоқчиман.

Шаҳзода ХЎЖАЕВА,
меҳнат фахрийси.

14 ноябрь, 1992 йил ● № 158 (10.407). — Тошкент ҳақиқати — 5-бет

● *Бу ҳақда ёзилмаган*

ПЕТЕРБУРГ ИЗҚУВАРЛАРИ ТОШКЕНТДА

Рус дворянлари ва корчолонлари Туркистон ўлкасига ғоят истиқболли мустамлака сифатида қараб ундаги ҳар қандай ҳур фикр, миллий-озодлик ғояларини бўғишга интилишган. 1905—1907 йиллардаги биринчи рус инқилоби Туркистон зиёлиларини — жадидларни сиёсий саҳнага чиқаргани метрополия марказини ғоят безовта қилди. Бош штаб генерал-майори Гескет 1907 йил февралида Туркистон ўлкасида жандарм бошқармасини ташкил этиш ғоясини илгари сурди. Генерал рус инқилобчилари олиб бораётган ташвиқот Туркистон аҳолисини фақат рус амалдорларига эмас, балки барча русларга қарши отлантиради, дея огоҳлантирди. Туркистон генерал-губернатори эса бу фикрни маъқуллаб рус империясига йилига фақат пахтаси билангина олтин баҳосида 70 миллион сўм фойда келтираётган ўлкани Россия қўлида жиловлаб туриш учун миршаблик ва жандарм хизматлари учун марказ маблағни аямаслиги лозимлигини алоҳида таъкидлади.

«Тайёр ва кенг тармоқ отган ташкилот ва идораларга эга бўлган маъмурият ва полиция, — уқтиради у, — кенг аҳоли билан ҳар куни муттасил тўқнашиб туради ва уни назорат қилишга ажойиб имкониятга эга бўлажак»[1]. Генерал-губернатор Н. И. Гродеков ҳарбий вазирликка шу хусусда таклифномаларни жўнатди. Санкт-Петербургнинг ҳарбий-сиёсий доиралари бу таклифномаларни ғоят жиддий ва қизиқиш билан ўрганди. Империя ҳукумати Туркистондаги мустамлака тузумига таҳдид солувчи жиддий куч оз сонли рус социал-демократлари, социал-инқилобчилар эмас, балки ўлкада уйғониб келаётган миллий онг эканлигини яхши тушунди. Туркистон империя олий доираларининг диққат марказига тушди. Шахсан император Николай II амри билан ҳукмдор Сенат ўлкага Сенатор гофмейстр граф К. К. Пален раҳбарлигида барча соҳалар билимдонларидан иборат катта тафтиш комиссиясини юборди. «Ўрта Осиёдаги сиёсий ғалаёнлар, — деб ёзган эди ички ишлар вазири, — ерлилар кўз олдида Россиянинг бир бутунлигига дахл солиб давлат аҳамиятига молик хавф-хатар уйғотади, ерлилар хотираси учун беиз ўтмай, аста-аста томувчи заҳар мисоли улар онгини пешлаб рус ҳукумати қудратига кўр-кўрона ишонч ва руҳий осойишталикларига раҳна солажак». Ички ишлар вазири айни шу мақсадда миллий-озодлик ғояси ва аҳоли кайфиятини ўрганиш, зудлик ила қарши чоралар кўриш учун Тошкентга сиёсий иғвогарликлар устаси моҳир изқувар зобит, алоҳида жандармлар корпуси подполковниги Н. А. Васильевни катта ваколатлар билан жўнатди Полиция департаменти эса Туркистонда жандарм-миршаблик хизматини йўлга қўйиш учун сиёсий изқувар Леонид Квицинский бош бир гуруҳ жандарм зобитларини юборди. Санкт-Петербургдаги олий доиралар худди ўша 1907 йили Туркистондаги ижтимоий-сиёсий аҳвол ҳақида Парижда эълон қилинган ва бутун Оврупода катта қизиқиш уйғотган француз армияси майори Лякостнинг Ўрта Осиёга ҳисоботидаги фикрлардан хавотирга тушган эдилар. 1906 йил мартидан 1907 йил мартигача Туркистон ўлкаси, Ҳиндистон, Эрон ва Афғонистонни кезган француз зобити разведкачига хос зийраклик билан рус мустамлакасидаги сиёсий кучларга ўз баҳосини берган эди. Майор Лякост икки йилги кузатуви (1906—1907) асосида Туркистонда таъсирчан «Ёш сартлар» фирқаси мавжудлиги ва у ўз миллий дастурига эгалиги, у рус мустамлака тузумига қаршилик кўрсатишга қодир эканлигини ёзган эди. Француз зобити «Ёш сартлар» номи остида жадидларни назарда тутгани мустамлакачиларга аён эди. Бош штаб, Туркистон ҳарбий округи штаби разведка бўлими шундан сўнг жадидларга эътиборни кучайтирди. Тошкент Эски шаҳари полицмейстери подполковник Н. Н. Караулшчиков «Ерлилар ўртасида озодлик ҳаракати» мавзусида ёзган маърузаномасида сўнгги вақтларда ерлилар анча дадиллашиб, ижтимоий ҳаётга уйғонганликлари ва бу соҳада илғор зиёлилар минбари жадидлар ташкил қилган «Тараққий» газетаси «салмоқли таъсир кўрсатганини» алоҳида уқтириб ўтгани бежиз эмас. Метрополия маркази вакили — Алоҳида жандармлар корпуси подполковниги Васильев ўзининг биринчи ишини ўзбек зиёлилари — жадидларнинг рус инқилобий фирқалари билан алоқасини аниқлашдан бошлади. У Тошкент шаҳар ҳокимидан жадидлар етакчилари ва уларнинг матбуот нашрлари ҳақида маълумот талаб қилди. «Менга шуни хабар қилишингизни илтимос қиламанки, — ёзган эди Васильев —1907 йилда Тошкентда сарт тилида «Хуршид» сарлавҳаси остида газета чиққанми? Ким унинг муҳаррири бўлган; қачон чиқа бошлаган, қандай сабабларга кўра тўхтатилган, унинг йўналиши қандай бўлган, қандай босмахонада чиққан, неча нусхада тарқатилган?» Тошкент шаҳар бошлиғи тезкорлик билан унга жавоб йўллаган: «Хуршид» газетаси соф сарт тилида 1907 йилда чиққан. Муҳаррири Шайҳованд Таҳур даҳасининг Дархон маҳалласида истиқомат қилувчи Мунавварқори Абдурашидхонов, ёрдамчиси Фансуролобек Худоёрхонов ва котиби «Падаркуш» маҳалласида яшовчи сарт Мулла Муҳаммад Раҳимхожи Муҳиддинхўжаев. Газета 6—7 ой яшаб, ҳукуматга қарши мақолалари ҳамда халққа хитобномалари учун ёпилган. Газета жуда сўл йўналишда бўлиб, обуначилари сони 300 дан зиёд эди».

Васильев сиёсий изқуварлик устаси сифатида жадидлар ва социал-инқилобчилар ўртасидаги қандайдир алоқа мавжудлигини ҳис қилган. Социал-инқилобчиларнинг «Мусулмонларга» хитобномаси ва «Молот» газетасидаги мақола унинг изланишига дастак берарди. «Туркистон ўлкасида давлатчиликни ўрнатишнинг қисқача очерки» деб номланган мақолада эсерлар (социал-инқилобчилар) чоризмнинг мустамлакачилик сиёсатини аёвсиз фош қилиб ўзбек зиёлиларининг илғор фаолиятига ҳайрихоҳлик билдиришган эди: «Туркистон, — деб ёзган эди газета, — ярим асрдан бери рус ҳукуматининг ҳукми остида яшаб келаётган бўлса ҳам истило арафасидаги жаҳолат ва хурофот ўша-ўшалигича қолмоқда. Ҳукумат истило қилинган халқни бир қадам ҳам олға силжишига йўл қўймай атайлаб ўз ҳукмронлигини мустаҳкамлашга қулай имконият яратувчи ўша жоҳиллик ва бидъатларни атайин сақлаб келмоқда. Ерлилар орасидаги ҳар бир маданий силжиш ҳукумат томонидан душманлик билан кутиб олинар ва мурғаклигидаёқ беаёв бўғиб ташланган. Ваҳма солиб эълон қилинган эркинликлардан сўнг (1905 йил 17 октябрь манифести назарда тутилмоқда — Ҳ. С. изоҳи) шахсий ташаббусни намоён этиш фурсати туғилганда ерлилар сафидаги зиёли кучлар она юртларига ўз билимлари билан хизмат қилиш ва юртдошларини жўшқин инқилоб уйғотган рус жамияти ҳолатига яқинлаштиришга ҳаракат бошлашга бир-икки уринишганда уларнинг интилишига дарҳол чек қўйилди. Ҳокими мутлақ золимнинг бир имзоси билан ерлиларнинг тараққийпарвар — маданий-маърифий газеталари «Тараққий», «Хуршид», «Осиё» бирин-кетин ёпилди. Ҳозирги кунда, йигирманчи асрда, ҳар бир давлатнинг истиқболи унинг маданияти савияси билан ўлчанадиган замонда, ўз ҳудудида ўнлаб ғарбий Оврупо давлатларини сиғдираоладиган беш йирик вилоятдан таркиб топган ўлкада, туб аҳолиси 90 фоизни ташкил қилувчи Туркистонда маҳаллий тилда чиқувчи биронта ҳам хусусий газета йўқ. Аҳоли атайлаб нодонликда сақлаб келинмоқда. Рус ватикани маърифат нурини ёқтирмайди, ҳар бир илғор органда ўз душманини кўради».

Подполковник Николай Васильев ва полиция маслаҳатчиси Леонид Квицинский марказнинг махфий кўрсатмалари асосида ўлка халқларининг мустамлака тузумига қарши миллий-озодлик курашига раҳбарлик қилишга қодир, майор Лякост ёзган «Ёш сартлар», — жадидлар ва уларнинг ҳукуматга қаршилик кўрсатувчи «миллий дастурлари» нималардан иборат эканлигига асосий диққатларини қаратишди.

1907 йил ноябрида подполковник Васильев ва полиция маслаҳатчиси Квицинский яратган махфий жосуслик тармоғи асосида бевосита марказ — Петербургга хизмат қилувчи рус махфий сиёсий полицияси — Туркистон район муҳофаза бўлими (ТРМБ) ташкил қилинди. Петербургнинг «кўз-қулоғи» бўлмиш ТРМБни руслар «охранка», ўзбеклар эса «сиёсий идора» деб аташди. Рус сиёсий разведкаси ва контрразведкаси вазифасини ҳам адо этувчи махфий полиция Туркистондаги барча тараққийпарвар кучларни аниқлаш, улар сафига иғвогарлар юбориш, халқлар, миллат-элатлар ўртасидаги нифоқни кучайтириш ва миллий-озодлик ҳаракати кўринишларининг барча турларини зудлик билан аниқлаб ривожланишга йўл қўймаслик — энг асосийси эса ўлкани руслаштиришга монелик қилувчи барча кучларни зимдан, пинҳон ё ошкора йўқ қилиш учун хизмат қилиши лозим эди. Ана шундай идорага раҳбар этиб изқуварлик устаси, тажрибали полиция амалдори Леонид Квицинский тайинланди. Подполковник Васильев эса генерал-губернатор маҳкамасидаги барча сиёсий ёзишмаларнинг мутасаддиси — махсус бўлим бошлиғи вазифасини бажара бошлади.

Квицинский ва Васильев ҳамкорлигида Туркистондаги миллий-озодлик ҳаракатини бўғиб ташлаш, истиқлол учун курашга қодир шахсларни «зарарсизлантириш» режаси ишлаб чиқилди. Бу режани ижро этишга барча мустамлака арбоблари жалб этилди. Махсус кўрсатмага биноан Васильевнинг буйруғига барча вилоятлар маъмурлари бўйсунишга мажбур эди.

Генерал-губернатор буйруғи билан барча вилоятлар, туманларга йўриқнома юборилди. Ерли аҳоли кайфияти, фикрий даражасини ўрганиш бўйича маълумотларни тўплашга мўлжалланган йўриқнома 19 саволдан иборат бўлиб, уларга туманбошилар батафсил жавобларни юборишга мажбур эдилар. Генерал-губернатор кўрсатмаси бўйича туманбошилар, жабҳа (участка) приставлари «ўзларига бўйсундирилган ерли аҳоли устидан доимий назоратни сусайтирмасликлари» ҳамда сиёсий разведка бўйича маълумот йиғишда унинг асл мақсадини «билдирмасликлари, бу ишни эҳтиёткорлик билан, мулоҳаза-идрок ила ва энг яхшиси шахсан амалга оширишлари лозим» дея, аҳолида уларни «жосусликда гумон қилишларига асло йўл қўймаслик» уқтирилган эди.

Васильев билан Квицинский бутун ўлкага рус мустамлакачилари жосуслик тармоғини ўргимчак уясидек тортиб ташлади. 1908 йил ёзида Туркистонга ташриф буюрган Алоҳида жандармлар корпуси қўмондони, генерал-майор барон Таубе миллий-озодлик ҳаракати ва инқилобий воқеалар иштирокчиларига нисбатан ниҳоятда шафқатсиз бўлишни таъкидлаб, судлардан фақат ўлим ҳукмини чиқаришни талаб қилди. Барон Таубе «Туркистонда дор қуриш учун хазинадан ҳеч қандай сарф-харажатлар бўлмаслигини уқтириб, дор ўрнини «қайрағочлар бажаради» деган.

Алоҳида жандармлар корпуси подполковниги Н. А. Васильев ва полиция маслаҳатчиси А. Квицинский ўз фаолиятларини кенг қулоч ёйдиришди. ТРМБ агентураси ўлкадаги социал-демократик ташкилотларни тор-мор қилиб, кўплаб одамларни қамоққа олди. Тошкент турмасининг ўзидагина 1908 йилда 500, Скобелевда 300 сиёсий маҳбус сақланган, Самарқанд турмасида эса маҳбуслар кўплигидан, шароит ёмонлигидан тиф эпидемияси тарқаган. Сиёсий ишончсиз ҳисобланган 400 ишчи Ўрта Осиё темир йўлидан бўшатилиб 700 га яқин ишчи «қора дафтар»га ёзилди. Миршабларга тинтувга келишганда эшик икки минутда очилмаса уни бузиш ҳуқуқи берилди.

Полиция штатлари кенгайтирилиб, очиқ ва яширин агентурага маблағлар кўпайтирилди. Империя ички ишлар вазирлиги агентура харажатлари учун Каспийорти вилоятига 2000, Фарғонага — 1900, Самарқандга —1200, Еттисувга 1000 сўм ажратди.

Васильевга Петербург сиёсий қидирув ишларини тўғри олиб борилишини текшириш, Туркистондаги инқилобий ташкилотлар фаолиятини тўла ва атрофлича ёритишга оид чекланмаган ваколатлар бердики, улар миршаблар бебошлигини ниҳоят кучайтириб юборди.

Рус миршаблари бу ҳуқуқдан кенг фойдаланиб, ўзбек аҳолисига зуғумни кучайтиришган. Миршаб Михаил Косенко Тошкентнинг Духовской кўчасида кетаётган хўжандлик Мирза Ҳошим Муҳаммад Каримовни ҳеч сабабсиз тўхтатиб унга мушт туширади. Қиличининг дастаси билан ҳам уради ва ҳақоратли сўзлар айтади. **(ЎМДА, ТФ-462, 1-рўйхат, 224-иш, 8-варақ).** Тошкент янги шаҳри полицмейстри номига юборилган аризада рус миршаблари кўчаларда «Сартларни тўхтатиб улардан турли баҳоналар билан пора олишлари, акс ҳолда турма билан қўрқитишлари» баён этилган. «Бечора сартлар сўнгги меҳнат тангаларини бериб улардан қутулишларига оид маълумот берилган. **(ЎМДА, ТФ-462, 1-рўйхат, 224-иш, 99-варақ).** Метрополия маркази Туркистонда қарши ташвиқот юритиш, подшога садоқат руҳида адабиётлар нашр этишга ҳам анчагина маблағ ажратди.

Ўлкада 30 йилдан бери хизмат қилиб келаётган, ўлкашунос олим сифатида танилган генерал Н. С. Ликошин ўлкани руслаштиришда рус зиёлиларидан самарали фойдаланишни таклиф қилди.

Рус дворян-помешчиклари ўлкани руслаштиришнинг иқтисодий томонини кўзлаб, Давлат думасида Туркистон ўлкасидаги «ортиқча» ерларни мусодара қилишни ёқлаб мухолифларини сиқувга олишди. 1910 йил 7 апрелда Давлат думаси «Туркистон ўлкасини бошқариш ҳақидаги Низом»нинг 270-моддасини «Туркистон кўчманчиларининг ортиқча ерларини колонизация эҳтиёжлари учун» мусодара этишга рухсат берувчи қўшимча билан тўлдириш масаласини муҳокама қилди. Шунда Уфа губерниясидан келган, миллати бошқирд ноиб Думада қозоқ ва қирғиз ноиблари йўқлигидан афсусланиб, ўз сўзида ҳукумат ва Дума Ўрта Осиёни иқтисодий ва маданий ривожлантириш бўйича ҳеч қандай ислоҳот қилмаганини уқтириб, «ортиқча ер» масаласида очиқ зўравонлик ётганини эслатди. Қозон губернасидан келган ноиб эса Туркистон аҳолиси сайлов ҳуқуқидан маҳрум этилибгина қолмай, энди неча-неча авлодлардан мерос ерларидан ҳам маҳрум бўлиши ҳунук оқибатларга олиб келиши мумкинлигидан огоҳлантирди. Аммо рус мустамлакачи шовинистлари товуши баланд келиб, қонун лойиҳаси қабул қилиниб, 1910 йил 19 декабрдан қонунга кўра Сирдарё — Фарғона кўчирувчилик райони бўйича 744,9 минг десятина туб аҳоли ери русларга тақсимлаб берилди. Подшонинг зироатчилик бўйича вазири Кривошеин император диққатига Туркистондаги рус колонизацияси истиқболи ҳақидаги дастурини ҳавола қилиб, ўлкада 300 минг бақувват рус хўжалигини барпо этиш учун 3 миллион десятина суғориладиган ерларни мусодара қилишни таклиф қилди. Империя олий доиралари ана шу мақсадларни амалга ошириш учун Туркистонда шафқатсиз иш кўрувчи «кучли ва бақувват» ҳокимият бўлишини истадилар. Петербург Туркистон генерал-губернатори А. В. Самсонов ва вилоят ҳарбий губернаторларининг худди шу хусусдаги барча талабларини қондирди. Ички ишлар вазирлиги генерал-губернаторга «агентура харажатлари учун» 3 минг сўм ажратди. Самарқанд ҳарбий губернатори генерал штаб генерал-майори Гескетнинг вилоятларда жиноий-сиёсий қидирув идоралари ташкил этиш ва уларни губернаторларга бўйсундириш таклифи ҳам амалга оширилди. 1911 йилда Сирдарё, Самарқанд, Фарғона, Еттисув ва Каспийорти вилоятларида шундай идоралар таъсис этилди. Туркистон вилоятлари ҳарбий губернаторларига ҳарбий дала судлари жорий этиш ҳуқуқи, халқ ҳаракатларини илк кўринишидаёқ бўғиш юзасидан фаол иш кўриш ваколатлари ҳам берилди. Миршабларга эса «тартибсизликлар содир бўлганда» жанговар ўқларни осмонга эмас, балки тўғридан-тўғри оломонга қарата отиш ҳуқуқидан фойдаланишга ижозат қилинди.

Петербургда ишланган дастур бўйича рус мустамлакачиларининг маҳфий сиёсий идоралари изчил ишлаб, Туркистон мусулмонлари онгида жиддий тўнтарилиш юз бериб, миллий озодлик кураши куртаклар ёзгани ва бу ҳолат жадидлар сиймосида гавдаланганини яхши пайқашган. Улар генерал-губернаторнинг махсус ишланган сўров-анкетаси бўйича маҳаллий аҳоли кайфияти, дунёқараши, рус ҳокимиятига ва тузумига муносабати, миллий мустақилликка интилиши ҳолларини чуқур ўрганишган. ТРМБ ўзбек, қозоқ, қирғиз, туркман, тожик ёшларининг дунёқараши ва ҳатти-ҳаракатларидан хабардор бўлиш учун улар сафида ўз одамларига эга бўлгани ҳужжатлардан маълум.

Бу ишдан бош мақсад Туркистон ўлкасини мустамлака сифатида сақлаб қолиш эди. Ўлкада миллий-озодлик ҳаракатини бошлайдиган, халқни ўзига эргаштира оладиган ва истиқлол учун курашга раҳбар бўла оладиган кишиларни йўқ қилиш эди. Марказ вакиллари — сиёсий изқуварлар Васильев ва Квицинский ўзларининг тўрт йиллик (1907—1912) фаолиятларида ана шундай вазифани бажардилар. Улар Туркистонни доимо Россия араваси кетидан юрувчи ўлкага айлантириш сиёсатига тамал тошини қўйишди. Бу «изқуварлар»нинг ўтмишдошлари Васильев ва Квицинскийдан ҳеч қандай фарқи йўқ. Мақсадлари мустамлакачилик сиёсатини ўтказиш соҳасида муштаракдирлар.

Тарих сабоғи шундай.

Ҳамдам СОДИҚОВ.

1. ЎМДА, ТФ-1, 31-рўйхат.

Аёл олами

АЁЛДАН ИСТАГАНИНГИЗНИ ИЗЛАНГ, СИЗ УНИ ДОИМ ТОПАСИЗ

— ШУНДАЙ МАСЛАҲАТ БЕРАДИ ЖАҲОНДАГИ ЭНГ КЕКСА ПЕДИАТР ЙОЗЕФ ШВЕЙЦАР

МАДАНИЙ ҲАЁТ

ҲАҚИҚАТДАН ҳам 95 ёшли профессор Йозеф Швейцардан кексароқ болалар дўхтирини топиб бўлмаса керак. Бу қария кўпгина давлатлар миллий педиатрия жамиятларининг фахрий аъзоси, нуфузли халқаро мукофотлар эгаси, кўпжилдли илмий ишлар муаллифи, бирқанча болалар клиникалари ҳамда тадқиқот марказларининг асосчисидир.

Энди ушбу суҳбат бўлиб ўтган муҳит ҳақида бир-икки оғиз сўзни эшитинг. Прагадаги кўпқаватли оддий уйдаги хонадон ниҳоятда саранжом-саришта эди. Ошхона ёғ тушса ялагудек тоза. Бутун уй-рўзғор хўжалигини профессорнинг ўзи олиб боради. Нигоҳи ҳам ҳали сўнмаган, ҳар бир саволга дарҳол жавоб қайтаради, бунинг устига у словак ва моравия мусалласлари билимдони. Йозеф Швейцар биз билан инглиз, француз, немис, украин ва рус тилларида суҳбатлашишга тайёр эди. Суҳбатдошимизга ҳурмат юзасидан чех тилини танладик...

ҲИС ҲАҚИДА

— Суҳбатни инсон ёшидан бошлаймизми? — сўради Йозеф Швейцар. — Мен ўзимни, умуман, қари, деб ҳисобламайман. Инсон ҳеч қандай янгилик яратаолмаган вақтда қарий бошлайди, ижод қилаолмай қолади ва фақат ўтмишга эътибор беради...

Кимлар ҳаёти охиригача қаримаслигини биласизми? — Аёллар? Менинг ҳам эркак тенгдошларим вафот этишди. Ҳатто мен ўзимдан 10—15 ёш кичик бўлган танишларим билан учрашганимда ҳам зерикаман. Уларнинг ҳаммаси мендан кексага ўхшайди. Фақат аёллар мени тушунишади.

Йўқ, мени хотинларни шайдо қилувчи қария, деб ўйламанг, асло. Бироқ менинг деярли бир асрлик тажрибам, фан аёллар ҳаётда эркакларга нисбатан кўпроқ мослашганлигига шубҳа қолдирмайди. Шуларнинг ҳаммаси фарзанд туғиш каби инъом ҳисси туфайлидир. Аёл борлиқни, аввало, ҳис билан қабул қилади, бунинг устига унинг мияси такомиллашганроқ. Ишонмайсизми? Мана сизга исботларнинг бири: аёлнинг ҳар бир ҳужайраси эркаклардагига қараганда 800—1000 кўп ирсияга эгадир. Шунинг учун ҳам аёлларнинг қобилиятлари кўпдир.

— Бу фикрга инсониятнинг кучли ярми қўшилади, деб ўйламайман...

— Бироқ, улар фақат эркакларда! Улар ўзларининг, аввало, яъни биологик табиатлари бўйича ким? Эркаклар. Мен уларга ҳос наслни давом эттириш ҳис-туйғуси ҳақида гапираётганим йўқ. Уларнинг тажовузкорлиги, уларнинг ўз оиласи учун кенгликни эгаллаш ҳамда уни душманлардан ҳимоя қилишга интилишини назарда тутаяпман. Эркак жинсидаги киши ўз моҳияти билан шундай. Тарих бунинг жуда кўп мисолларини берган. Ҳозирги ғала-ғовур дунё ҳам кўп нарсадан далолат беради. Эркаклар қандай нохушликлар қилишмади, дейсиз. Улар жаҳонда энг хавфли мавжудотлардир. Улар томонидан келтирилган ёмонликнинг олдини олишга фақат аёллар қодирдир. Зероки, улар ўз қисматлари билан ўз фарзандларини, ўз оилаларини, умуман ҳаётни муҳофаза қилиш учун яратилганлар. Аввало уларни онг билан эмас, ҳиссиёт билан муҳофаза қилиш вазифаси аёллар зиммасига юклатилгандир. Юқорида айтганимдек, ҳиссиёт унда эркакларникидан кам эмасдир.

— Аёлнинг бунга қодирлигига ишонасизми?

— Ишонаман. Мен сўнгги ўн йилликда мўъжиза рўй берди, деб ҳисоблайман: юз миллионлаб аёллар ҳаётнинг барча соҳаларида ҳужумга ўтдилар. Мен тиббиётда ўқиётганимда бутун Чехияда бор-йўғи дипломли уч нафар врач аёл бор эди. Бугунчи? Бунинг сабаби хотин-қизларнинг ошган нафсониятида эмас, уларнинг оиладан кетиш истакларидадир. Ҳаётим даврида хотин-қизларнинг катта маънавий ривожланишининг гувоҳи бўлишимга тўғри келди. Бу объектив инқилоб деб ишонаман, инсоният эркаклар яратаётган хавф-хатардан шу инқилоб билан ўзини ҳимоя қилади.

— Курраи заминимизни хотин-қизлар қўлига топшириб қўяқоламизми?

— Ҳа! Бироқ аёл юқори давлат лавозимларини эгаллаши шарт эмас, ҳамма вақт барча нарса ҳақида ундан маслаҳат олиш, унинг фикрига қулоқ солиш лозим. Дарҳол шундай қилиш керак, чунки бизнинг сайёрамиз танг ҳолда — ҳаёт манбалари амалда тугади. Эркак ўз фарзанди онасини ҳеч вақт, ҳар қандай шароитларда ҳам ташламасликни ўзи учун энг муҳим ва сўзсиз бурч, деб билиши лозим. Она шу маънода ҳеч қандай ҳавотирда бўлмаслиги зарур. Фақат шундагина унинг ҳиссиёти бутун гўзаллиги билан очилади, фақат шундагина бола тарбияси лозим даражада бўлиши таъминланади.

Мен дунёда ажралишлар умуман бўлмаслиги керак, деб ҳисоблайман. Сизнинг ҳайрон бўлиб турганингизни сезиб турибман... Ҳа, аёллар ҳам ҳар хил бўлади. Эркаклардан кимгадир айрим хотин-қизлар тоқат қилиб бўлмайдигандек бўлиб кўринади. Ажрашиш керак эмас. Аёлда истаган нарсангизни изланг, уни сиз албатта топасиз. Ер юзидаги бирорта эркак аёлларнинг бой ва мураккаб ички дунёсини ҳеч вақт охиригача тушунаолмайди. Зероки, яна такрорлайман, бу дунёга ҳиссиёт раҳбарлик қилади. Ваҳоланки, шу вақтгача бу ҳиссиёт инсоннинг қаерида «бўлишини» ҳеч ким аниқлай олмаган. Ҳатто буюк Павлов ҳам. Бу сирдир, демак аёл ҳам шу вақтгача аниқланмаган сир бўлиб қолмоқда...

БОЛАЛАР ҲАҚИДА

— Мен бир нечта фикр билдирмоқчиман. Ўзимнинг узоқ умрим давомида шу фикрлар билан «касалланганман» ва афсуски, улар бизнинг амалиётимизга жуда қийинчилик билан кириб бораяпти. Инсон туғилди дейлик. У эндигина она қорнидан чиқиб, ўзининг қичқириғи билан туғилганидан дунёни воқиф қилади. У қўрққанидан йиғлайди, зеро эндиликда онаси юрагининг уришини, унинг илиқлигини сезмай қолади. Туғуруқхоналаримизда биз нима қиламиз? Эндигина оламга келган чақалоқни узоқдан онасига кўрсатиб, бошқа палатага олиб кетамиз. Бу жиноятдир! Бирорта ҳайвон ҳам шундай қилмайди. Дарҳол чақалоқни онасига беринг, чақалоқ ҳам она каби шунга чанқоқдир. Кўп йиллик кузатишлар мени бу гўдакнинг ривожланишига самарали ёрдам беришига ишонтирди.

Яна бир неча маслаҳатлар бермоқчиман. Аёл боласини иложи борича кўкрак сути билан узоқ вақт боқиши керак. Ҳатто, унда сут томчилари қолган бўлса ҳам. Сунъий боқиш учун қуритилган сутни биринчи марта қўллаган, унинг турли-туман хилларини яратган менга ишонаверинг. Кўпгина дўхтирларнинг гўдакка қатъий жадвал асосида кўкрак сути эмизиш ҳақидаги маслаҳатларига амал қилманг. Бола йиғладими дарров унга кўкракни тутинг. Орадан тўрт ҳафта ўтгач унинг ўзи ўз режимини белгилайди.

Иложи борича болаларни яслига берманг. Бу социализмнинг бемаъни оқибатидир. Социализм вақтида аёлларнинг асосий вазифаси бола эмас, давлатнинг равнақ топиши ҳақида қайғуриш деб, уларни аслида завод ва фабрикаларга ишга ҳайдаганлар. Гўдак уч йилгача она билан, фақат унинг бағрида бўлиши керак. Масалан, Чехословакияда ясли амалда умуман қолмади, ҳар бир она эса, у ишламаётган бўлса, уч йил давомида ҳар ойда 1200 крон (сал кам 45 доллар) нафақа олади. Давлат бунинг учун пулни қаердан олади? Мана сизга бир мисол. Бизнинг «Прага-4» районимизда 10 та ясли бўлиб, уларнинг ҳар биридан фойдаланиш миллион кронга тушар эди. Агар бу маблағ уч ёшгача фарзандлари бўлган ҳамма аёлларга тақсимланса уларнинг ҳар бирига ҳар ойда 2300 крондан теккан бўларди.

Тўрт ёшдан катта болалар учун болалар боғчаси зарур. Бироқ у ёшига қараб қатъий чекланмаган бўлиши лозим. Гуруҳлар оилани эслатиши лозим, унда эса кичик болалар ҳам катта болалар ҳам бўлади.

Касалхоналар ҳақида. Уларга касал болаларни оналари билан бирга олмасликдан иборат аҳмоқона одатнинг ҳеч кераги йўқ. Бу анъана Чехословакияга Совет Иттифоқидан келган эди. Онанинг бемор бола ёнида бўлиши унинг тез соғайишига ёрдам берадику. Мен ўн йиллар давомида болалар клиникасига раҳбарлик қилдим, афтидан бутун Чехословакияда фақат мен бу зарарли одатга амал қилмаган бўлсам керак, чунки бундай маън қилиш боланинг руҳи ва соғлиғига салбий таъсир қилади.

Мен, умуман кундузги деб аталмиш касалхоналар тарафдориман. Бола кун давомида онаси олдида ҳамма зарур муолажаларни олсин, ухлаш учун эса у билан уйига борсин. Бу давлат учун арзонга тушади, болага ҳам яхши...

Р. УРМАНЦЕВ,
(«ТРУД»дан).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ТУРМУШ ҚУРИШ ЁШИ

● ҚОНУНЧИЛИККА мувофиқ йигитлар ва қизлар маълум ёшга етганларидан кейингина турмуш қуришлари мумкин. Бизнинг республикамизда қизлар, албатта, ўн етти ёшга тўлган бўлишлари лозим. Бошқа мамлакатларда никоҳдан ўтиш учун неча ёшда бўлиш керак! Бу кўпчиликни қизиқтирса ажаб эмас.

Чунончи, Русияда турмуш қуришга аҳд қилганлар 18 ёшда бўлишлари шарт. Лекин айрим фавқулодда ҳолларда 14 ёшда ҳам эрга тегиш мумкин. Бунинг учун фақат РФ Олий Кенгашининг рухсати бўлиши лозим. Англия, Олмония, Бельгия ва Люксембургда 16 ёшлиларнинг турмуш қуришига рухсат берилади. Италияда эса 14 ёш кифоя қилади. Ўз вақтида Европанинг энг консерватив мамлакати ҳисобланган Испанияда 12 ёшли қизлар турмушга чиқиши мумкин. Йигитлар эса албатта, 14 ёшга кирсагина уйланишади. Ирландияда 17 ёшлилар, Швейцарияда 13 ёшга тўлганлар ҳам никоҳдан ўта оладилар. Лекин, бунинг бир шарти бор, йигит билан қиз ёши ўртасидаги тафовут уч ёшдан ошмаслиги керак.

Барвақт турмуш қурганларнинг оилалари қанчалик мустаҳкам эканлигидан дарак берувчи айрим рақамларни ҳам келтириш мумкин. Эр-хотинлар 30—35 ёшга етгандан кейин содир бўладиган ажралишларнинг ярмидан кўпроғини улар ташкил этади.

● ТИМСОҲЛАРНИ ҲАМ АЛДАДИ

● ЗАИРНИНГ Яма шаҳрида яшовчи Жозер Китакарана ўзининг ҳеч нарсадан қўрқмаслигини ҳаммага исбот қилмоқчи бўлди. Бунинг учун у Чуапу дарёсидан сузиб ўтишга қарор қилди. Шаҳар ёнидаги бу дарёда тимсоҳлар жуда кўп эди. Уларни қандай алдаш мумкин! Аксинча, гўшт бўлиш ҳеч гап эмас-ку!

Жозер эса бунинг иложини ўйлаб қўйган эди, албатта. Ўз қўли билан махсус қора тусдаги маска тайёрлади. Бундан мақсад кўзнинг ялтирашини тимсоҳларга кўрсатмаслик эди. Этнига қора сузиш либоси кийди, унинг ранги лойқа сувда баданидан фарқ қилмас эди. Шаҳарнинг ҳайратланиб турган кўплаб аҳолиси кўз ўнгида у сувга тушди ҳамда орадан 40 дақиқа ўтгач нариги қирғоққа омон-эсон етиб борди. Жанубий Африкада чиқадиган «Стар» газетаси шу ҳақда ёзди.

● КЎЧАДА ЎПИШГАНИ УЧУН

● Араб Амирликларига келган чет эллик бир аёл икки ой муддат билан қамоқ жазосини ўташга ҳукм қилинди. Унга қўйилган айб — кўчада, кўпчилик олдида эркак киши билан ўпишгани эди.

Бельгияда нашр этиладиган «Суар» газетасининг ёзишича, ҳукм қилинганнинг ўпишиш — кўришиш, саломлашиш белгиси эканлиги ҳақидаги гаплари ҳам инобатга олинмаган. Араб Амирликларида амалда бўлган шариат қонунларига кўра жамоат жойларида эркаклар ва аёлларнинг қандайдир «жисмоний алоқада» бўлиши қатъиян ман қилинади.

Ўпишувчиларни Деҳлида ҳам хуш кўришмайди. Маҳаллий тартиб посбонлари 1861 йилда қабул қилинган қонунга мувофиқ жамоат жойларида ўпишишни ҳуқуқни бузиш, деб ҳисоблайдилар.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

КЎРИНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

Душанба, 16. XI

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Қувондиқ Искандаров куйлайди». Фильм-концерт.
8.00 «Дастлабки терговь». Бадиий фильм.
9.30 «Қизил Яримой шуъласи».
10.00 «Ҳайвонот оламида». Кинопрограмма.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика. Иссиқлик двигателларининг ишлаш принциплари ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш.
11.00 «Нарзанлар водийсида», «Жайронлар ороли». Телефильмлар.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Математика. Мусбат ва манфий сонларни кўпайтириш ва бўлиш.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Оқ бўталоқ». Мультфильм.
18.30 Болалар учун. «Эртаклар — яхшиликка етаклар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Анъаналар этади давом...». Мусиқий кўрсатув.
20.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Уч суҳбат».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Мулоҳаза. «Маъмура кампир». Аброр Ҳидоятов номли Ўзбек драма театрининг спектакли.
22.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.45 «Танҳо сузиш». Бадиий фильм.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Ассалому алайкум».
19.30 Болалар учун. «Совға».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
20.25 «Билиб қўйган яхши».
20.40 «Номлар — маънавият белгиси».
21.10 «Шаҳар юмушлари».
22.10 «Лаҳза». Хабарлар.
22.20 «Олтин тиш». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 «Якунлар».
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.25 «Кўринг, тинглангг...».
9.45 «Эртакдаги эртак». Мультфильм.
10.00 «Старочеркасскка байрамга». Телефильм.
10.20 «Пи» белгиси билан.
11.10 «Янги авлод танлайди».
12.00 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Илиқ тупроқда». Телефильм.
16.25 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
16.50 «Янги номлар».
17.30 «НЭП».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.20 «Иқболи кулганда».
19.00 Футбол шарҳи.
19.25 «Биринчи матбаачи Иоаннинг ихтироси». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Спорт уик-энди».
21.40 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 7-серия — «Кўркув».

«Янги студия» таништиради

22.10 «Бомонд».
22.25 «Бироқ».
22.40 «Вазият»: «Янги Югославия».
23.00 «Вагон-03».
23.40 «Биз».
23.50 «Евгеник ва...». Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.
00.40 «Умрбод эр». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 Телевизион текширув бюроси. «Коррупция».
9.45 Параллеллар. «Овоз ва гитара учун соло».
10.00 «Бурда моден» танлиф этади...».
10.30 Уз ишининг усталари. Ҳайкалтарош О. Комов.
11.15 «Жанубий Корея. Утмишдан келажакка».
11.55 Кундузги сеанс. «Светик». Бадиий фильм.
12.10 Ретро. «Куйловчи гитаралар».
12.25 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
12.30 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *

15.55 «Бола тилидан».
16.25 «Кузиқхоним».
16.55 Янгиликлар.
17.10 Трансросэфир.
17.40 «Жанублар-ўртоқлар».
17.55 Эълонлар.

18.00—20.40 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.40 Душанба куни детектив. «Қўш қопқон». Бадиий фильм. 1-серия.
21.45 «Чакана киши эмас».
22.00 Хабарлар.
22.25 «Қўш қопқон». Бадиий фильм. 2-серия.

*

23.30—01.00 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

Сешанба, 17. XI

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Менга қарата олма от». Телефильм.
8.00 «Кўринмас одам». Бадиий фильм.
9.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.00 «Асрлар оҳанги». Фильм-концерт.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика.
11.00 «Дарахт ва унинг илдизлари». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Тасвирий санъат.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Квакша», «Эски сандиқ». Мультфильмлар.
18.40 «Кичкинтой» устахонасида.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Спортлото».
19.25 «Куз манзаралари». Телефильм.
19.40 «Сиҳат-саломатлик».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.45 «Марду майдон». Бизнес-шоу.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 Камер оркестри ижро этади.
19.10 «Салом, дўстим!».
19.50 «Қизиқарли учрашувлар».
20.50 «Бу оқшомда» кўрсатув саҳифаларида.
22.00 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.05 Футбол шарҳи.
10.35 «Брэйн-ринг».
11.25 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал. 7-серия — «Кўркув».
12.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

12.20 «Умрбод эр». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
13.40 «Инқироз». Телевизион бадиий фильм (Венгрия).

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 Ишбилармонлар хабарномаси.
15.40 «Ён дафтар».
15.45 «Нурафшон кун» ансамбли гуруҳининг чиқиши (Ашгабат шаҳри).
16.00 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
16.50 «Байкалда куз». Телефильм.
17.00 Бизнинг мусиқий клуб. «Истеъдодлар ва мухлислар».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали таништиради.
19.00 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Миниатюра». Мусиқий кўрсатув.
20.00 «Мавзу».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.20 «Биринчи матбаачи Иоаннинг ихтироси». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
22.25 «Ҳарбий ревю».
22.55 «Унутилган жойлар». Телефильм.
23.15 «Авлод-92» видеоклиплар фестивали. Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.
01.05 Я. Френкелнинг К. Ваншенкин шеърларига ёзган қўшиқлари ва романслари.
01.55 «Инқироз». Телевизион бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 Ишдан бўш пайтингизда. «Мушуклар — бизнинг овунчоғимиз».
9.05 «Москва—Берлин. Янги семестрга поезд».
9.35 «Монстр». Ҳужжатли телесериал (Россия—АҚШ). 1-фильм — «Сталин ва ҳокимият».
10.30 «Гап-гаштакларни қўмсаб».
11.00 Кундузги сеанс. «Транссибирь экспресси». Бадиий фильм.
12.30 Мульти-пульти.
12.40 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
12.45 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *

15.15 Телебиржа.
15.45 «Бадабоня». Мактабгача ёшдаги болалар учун кўрсатув (Франция).
16.05 Мульти-пульти.
16.15 Янгиликлар.
16.30 Трансросэфир. «Европа—Осиё».
17.15 «Келинг, аниқлаб олайлик».
17.25 «Соатсоз».
17.55 Эълонлар.

18.00—22.00 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.00 Хабарлар.
22.25 «Холвани ҳоким ейди...».
23.20 «Асил ҳолича». С. Бабурин «Республика» матбуот марказида.
00.15 Санъат майдони. «Мусиқий ҳадя».
00.45 «Тухфа учун соло».

Чоршанба, 18. XI

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Учрашув». Телефильм.
8.15 «Отпускага чиқолмадик». Бадиий фильм.
9.30 Турк тили.
10.00 Болалар учун. «Митти юлдузлар».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника. Сув ўтлари ва уларнинг аҳамияти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Жасур болакайлар», «Чурек ва кичкинтой». Мультфильмлар.
18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Меҳр».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Санъат олами». Халқ амалий санъати.
19.50 «Гилон». Телефильм.
20.00 «Ҳожиакбар Ҳамидов куйлайди». Фильм-концерт.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ўзбекистон Республикаси «Конституцияси лойиҳаси — умумхалқ муҳокамасида.
21.30 «Олтин бешик». Андижон вилоятидан кўрсатув.
22.40 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
23.10 «Қадимги шўхликлар». Бадиий фильм.
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 Спринт.
19.40 «Билим сарчашмалари».
20.10 «Шарқ лирикаси».
20.35 «Меҳр-шафқатли бўлайлик».
21.15 Суперспорт.
22.00 «Бузоқ йили». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.50 Мультфильмлар: «Рикэхохолок», «Бир куни саҳрода».
11.10 «Ватанни дуо қиламан». Телефильм.
12.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

12.20 «Умрбод эр». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.35 «Эски автомобиль». Мультфильм премьераси.
13.40 «Муросалари тўғри келмади». Телевизион бадиий фильм.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
17.05 «Кўппаб мусиқалар». Рок-сабоқ кўрсатувига илова.
17.50 «Матбуот-экспресс».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали таништиради.
19.00 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Театр+ТВ».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Биринчи матбаачи Иоаннинг ихтироси». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
22.30 Владимир Молчановнинг «Хотира» кўрсатуви.
23.50 «Рамонак» фольклор триоси куйлайди (Минск).
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Труба» радиоси.
01.10 «Цунами». Телефильм.
02.10 «Муросалари тўғри келмади». Телевизион бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Эълонлар.
8.25 Ишбилармон кишилар даври.
8.55 «Асил ҳолича».
9.50 Параллеллар. «Қалбдан қалбга».
10.05 «Янги ном». Алексей Шаганов.
10.20 Маърифат самараси. «Карповиада».
11.05 Мульти-пульти.
11.15 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 100-серия.
12.05 Мульти-пульти.
12.15 «Монстр». Ҳужжатли телесериал. 2-фильм — «Иосиф Сталиннинг махфий полицияси».
13.05 «Холвани ҳоким ейди...».
14.00 Очиқ дунё. «Уммон. Афсоналар ва оддий кунлар».
14.30 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
14.35 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *

15.55 «Бизнес: янги номлар».
16.10 «Сочи. Кузги мавсум».
16.40 «Смирновлар оиласи. Бундан буён қандай яшаш керак?». Австрия телефильмининг муҳокамаси.
16.55 Янгиликлар.
17.10 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
17.55 Эълонлар.

18.00—22.00 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.00 Хабарлар.
22.25 Криминал хабарлар экрани.
22.35 «Монстр», Ҳужжатли телесериал премьераси. 3-фильм — «Сталин: онг ва қалб устидан назорат».
23.25 Телекроссворд. «Музбиржа». Видеоклиплар танлови.
23.55 Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессиясидан.
00.25 «Эизотика».

Пайшанба, 19. XI

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Толибжон Бадинов куйлайди.
8.40 «Ишдаги ишқ можароси». Бадиий фильм. 1-серия.
10.05 Араб тили.
10.35 Ўқув кўрсатуви. Ҳамид Олимжон лирикаси.
11.05 «Утов». Телефильм.
11.25 Ўқув кўрсатуви. Табиатшунослик. Сув — ҳаёт манбаи.
12.00 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпаниясининг хор жамоасининг концерти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Дангаса қиз». Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Санъат гунчалари».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Қишда ҳам ёз неъматлари».
19.50 «Тўй». Адабий кўрсатув.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Мерос». Мақом тарихидан.
22.10 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.40 «Бобби». Бадиий фильм. 1-серия (Ҳиндистон).
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Устахона».
19.45 «Ранг-баранг шишалар». Телефильм.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда».
21.20 «Пульс». Хабарлар.
21.30 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.

6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.50 «Симҳа» яҳудий мусиқа ансамблининг концерти.
11.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
12.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс
12.20 «Катталар ўзи ғалатида». Телевизион бадиий фильм.
13.35 «Коленьолик паришонхотир». Телевизион бадиий фильм (Италия).
15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
17.05 «440 герц». Ўсмирлар учун мусиқий кўрсатув.
17.50 «Матбуот-экспресс».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.00 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Кинопанорама».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Биринчи матбаачи Иоаннинг ихтироси». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
22.45 «Қора қути».
23.10 «Гапиришса гапиришаверсин». И. Корнелюк томошалари.
24.00 Янгиликлар.
00.40 А. Скрябин. 1-симфония.
01.30 «Шам ўчиб қолмаслиги учун...». Л. Н. Гумилев.
02.05 «Коленьолик паришонхотир». Телевизион бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 «Монстр». Ҳужжатли телесериал. 3-фильм — «Сталиннинг онг ва қалб устидан назорат».
9.40 Ишдан бўш пайтингизда.
9.55 «К-2» таништиради: «Абзац».
10.25 «Ҳали англанмаган коинот».
10.55 «Экзотика».
11.55 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 101-серия.
12.45 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
13.30 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.35 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *
16.00 «Бозорни ўрганамиз».
16.30 «Рост» студияси. «Мусиқий саргузаштлар».
16.55 Янгиликлар.
17.10 Трансросэфир. «Хусусийлаштириш панорамаси».
17.55 Эълонлар.

*
18.00—22.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.00 Хабарлар.
22.25 Сиёсат майдонида.
23.20 Спорт кўрсатуви.
23.25 Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессиясида.
23.55 Эркин кураш бўйича жаҳон кубоги.
00.25 «Арт-обстрел».

Жума, 20. XI

● ЎзТВ I
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Шоирлар хиёбони», «Истиқбол эгалари». Телефильмлар.
8.30 «Ишдаги ишқ можароси». Бадиий фильм. 2-серия.
9.35 Инглиз тили.
10.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
10.35 «Рақслар жилоси». Олима Ёқубова.

* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Наташа учун эртак», «Ўйинчоқлар сири». Мультфильмлар.
18.30 «Ҳаёт ва қонун».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Мозийга қайтиб...». Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги олдидан.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
21.45 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.15 «Бобби». Бадиий фильм. 2-серия.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
АШГАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»
5.55, 18.20, 21.20 —Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Кидди-Видди».
9.35 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм.
10.20 «Чала қолдирилган дарслар мамлакатида». Мультфильм.
10.40 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
11.30 «Америка М. Таратута билан».
12.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс
12.20 «Любахон». Телевизион бадиий фильм.
13.30 «Маймоқ айиқ». Мультфильм.
13.35 «Керакли одамлар». Телевизион бадиий фильм.

*
15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Бридж»
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 «Ён дафтар».
16.10 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
16.55 К. М. Вебер. «Гитара ва фортепиано ижроси учун дивертисмент».
17.10 «Марказ».
17.50 «Матбуот-экспресс».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали таништиради: «Пралле оиласи» (Беларусь).
18.50 «Инсон ва қонун».
19.20 «Америка М. Таратута билан».
19.50 «Мўъжизалар майдони».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Хуноб бўлди». Бадиий фильм (АҚШ, 1949 й.).
23.15 Катталар учун мультфильм.
23.30 «Мусиқий жилолар».
24.00 Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
8.00 Хабарлар.
8.20 Эълонлар.
8.25 Ишбилармон кишилар даври.
8.55 Сиёсат майдонида.
9.50 Ишдан бўш пайтингизда. «ТВ-ателье».
10.05 Кипрас Мажейка. НАТОдан репортажлар.
10.35 «Арт-обстрел».
11.35 «Чангалзорларда».
12.05 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара» Кўп серияли бадиий телефильм. 102-серия.
12.55 Гоголь уйида кечалар. Кўрсатувни муаллиф И. Золотусский олиб боради.
13.40 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.45 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *
15.55 Телебиржа.
16.25 «Рост» студияси. «Ун беш ёшли капитан».
16.55 Янгиликлар.
17.10 Вариацияли мавзу.
17.55 Эълонлар.

*
18.00—19.10
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.10 Жума кунлари Уолт Дисней. «Ёввойи Джек». Бадиий фильм. 3-серия.
20.00 Мульти-пульти.

*
20.10—22.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.00 Хабарлар.
22.25 «Сафсаталар».
22.55 «Ердаги излар». Бадиий фильм.

Шанба, 21. XI

● ЎзТВ I
7.00 «Ассалому алайкум».

*
8.00 Болалар учун фильм. «Саёҳатлар эртаги».
9.40 Спорт кўрсатуви: Чим устида хоккей. Ўзбекистон кубоги.
10.10 «Тракторсозлар ҳузурида». Тошкент Трактор заводининг 50 йиллигига.
10.40 ЎзТВ фондидан. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий. «Паранжи сирлари». Аброр Ҳидоятов номли Ўзбек драма театрининг спектакли.
12.40 «Алифбо сабоқлари».
13.10 «Замандас» (қозоқ тилида).
14.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Менинг маҳаллам».
15.10 Тижорат канали. «Саноатимиз одимлари».

* * *
18.00 «Жасур чўпон бола». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
19.50 «Малайзия киносанъати». Ўзбекистонда Малайзия киноси ҳафталиги якунларига бағишланади.
20.30 «Туркистон» ахбороти.
21.00 «Марҳабо, талантлар!». Ўзбекистон Республикаси бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг телевизион фестивали. Наманган вилояти.
22.30 «Беором кун». Бадиий фильм.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
БИШКЕК КЎРСАТАДИ
10.00 «Манастан аянба калайык». «Манас» эпосининг 1000 йиллигига бағишланган телемарафон. Т. Сатилганов номли Қирғизистон Давлат филармониясидан олиб кўрсатилади.

* * *
18.00 «Ала-Тоо».
18.20 «Манастан аянба, калайык» (телемарафонининг давоми).
22.00 «Манастан аянба, калайык» телемарафонининг ёпилиши.

● «ОРБИТА IV»
6.40, 21.20, 00.35 —Кўрсатувлар тартиби.
6.45 Эрталабки гимнастика.
6.55 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
7.55 Янгиликлар.
8.30 Спорт-имконият.
9.00 «Марафон-15» — кичкинтойларга». «Бамси». Кўп серияли мультфильм премьераси (Швеция).
9.25 Экологик шарҳ.
9.40 «НУЖ: эълон қилинмаган ташриф».
10.10 «Шанба кунги дастхат».
10.40 «Технодром».
10.50 «Тиббиёт сиз учун».
11.30 «Муҳофаза ёрлиғи».
12.00 «Дело».
12.10 «Палитра». Қадимий Россия давлати.
12.40 Ёдда қолган фильмлар. «Биринчи муҳаббат ҳақида қисса».
14.20 «Сиёсат» студияси иқтисодчи М. Фридман иштирокида АҚШнинг «Танлаш эркинлиги» телекўрсатувини таништиради. 1-кўрсатув — «Бозор ҳокимияти».
14.50 «Матбуот-экспресс».
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Чегарасиз шахматлар».
16.35 «Фитна. Жон Кеннеди ўлимининг сири». Телефильм премьераси.
17.20 «Ҳайвонот оламида».
18.10 «Қизил квадрат».
18.50 «Дракулито — вампирча». Кўп серияли мультфильм премьераси (Франция).
19.15 А. Миндадзе ва В. Абдрашитов фильмлари. «Поезд тўхтади».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Брэйн-ринг».
22.15 «Буржлар» туркумидан кўрсатув.
23.45 «Уста». Телефильм.
24.00 Янгиликлар.
00.40 Тунги канал.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
8.00 Хабарлар.
8.20 Мульти-пульти.
8.30 Ярославлда қўнғироқ оҳанглари фестивали.
9.00 «Дилкаш суҳбатлар». 1-кўрсатув.
9.30 «03» программаси.
10.00 «Плюс ўн бир» видеоканали.
11.15 Кундузги сеанс. «Финист — сарлочин». Бадиий фильм.

*
12.30—15.45
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
*
15.45 Ретро. «Куйловчи гиталалар».
16.00 «Бурда моден» таклиф этади...».
16.30 «Ҳали англанмаган коинот».
17.00 Чегарасиз футбол.
17.55 Эълонлар

*
18.00—18.30
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.30 «Уй жиҳозларидаги пейзаж». Бадиий фильм.
20.00 «Маски-шоу».

*
20.30—00,15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
00.15 Тунги сеанс. «Профессор Доуэль васияти». Бадиий фильм.

Якшанба, 22. XI

● ЎзТВ I
7.00 «Рақсларда умр баҳори». Ўзбекистон халқ артисти Қизлархон Дўстмуҳамедова.

*
8.00 «Туркистон» ахбороти.
8.30 «Бетайин кишилар». Бадиий фильм.
10.00 «Ўзбекистон спорти».
10.30 «Каттақўрғон лавҳалари». Адабий кўрсатув.
11.05 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
11.55 «Фан ва деҳқончилик».
12.25 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».
12.55 «Бунёдкор».
13.25 «Юксалиш йўлида». Самарқанд музлаткичлар тайёрлаш корхонаси ҳақида.
13.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол». Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз тумани қизларининг баҳси.

* * *
18.00 Болалар учун. «Кичкинтой» студияси кўрсатади.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Катталар учун мультфильмлар.
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Дилрабо концерт.
21.30 «Келинлар қўзғолони». Ўзбекистон халқ артисти Зайнаб Садриева хотирасига бағишланади.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
БИШКЕК КЎРСАТАДИ
9.05—12.00 Қирғизистон телевидениесининг болалар студияси намойиш этади. Программада: «Ачик конул балдарбиз», «Хуш хабарлар»; «Моорой»; бадиий фильм; мультфильм.

* * *
18.05 «Рики-Тикки-Тави». Мультфильм.
18.25 «Яна сенинг овозингни эшитаяпман». Фильм-концерт.
19.00 «Ала-Тоо».
19.20 «Киномеридиан» (қирғиз тилида).
20.50 «Канизак Изаура». Кўп серияли бадиий телефильм. 5-серия (рус тилида).

● «ОРБИТА IV»
6.20, 15.15, 19.00, 00.15 —Кўрсатувлар тартиби.
6.25 «Руҳни чиниқтириш».
7.25 «Спортлото» тиражи.
7.40 «Қуён магнитофон топиб олди». Мультфильм.
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Билина» ансамблининг чиқиши.
9.00 Автоспорт. Германиянинг очиқ чемпионати.
9.30 «Ракеталар қай томонга шайланяпти!». Ҳужжатли фильм премьераси («Радар» студияси).
9.45 «Эрта саҳарлаб». «Денвер — динозаврларнинг энг охиргиси». Кўп серияли мультфильм премьераси (Франция).
10.15 «Ҳозирча ҳаммаси жойида».
10.45 «Тонг юлдузи».
11.35 «Олам дам олишда».
12.15 «Қора кўркам от саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телефильм премьераси.
12.40 «Марафон-15».

«КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради:
13.30 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
13.40 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.

*
14.30 «Волхонкадаги уй». Кўп серияли телевизион фильм премьераси. 6-фильм.
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Саёҳатчилар клуби».
16.10 Халқ куйлари.
16.20 «Уолт Дисней таништиради...».
17.10 Низомиддиновлар оилавий ансамбли ижро этади (Тошкент).
17.20 Эфирда бевосита мулоқот.
18.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.45 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
19.05 Мариинскида променад.

Якшанба кинокўрсатуви
20.00 «Икс» программаси.
20.30 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Француз». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
21.45 Москва кино-хит-паради.

*
22.00 «Якунлар».
22.45 «Телелоция».
23.00 «Пен-клуб».
24.00 Янгиликлар.
00.20 «Кальвар-шоу».
01.05 «Любахон». Телевизион бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
8.00 Хабарлар.
8.20 Мульти-пульти.
8.30 «Спорт олами «Жиллетт» фирмаси нигоҳи билан».
9.00 «Чанана киши эмас».
9.30 «Калит» программаси. «1812 йилнинг момақалдироғи». 10-фильм.
10.00 «Сиз яратган боғ».
10.30 «Қироллиқдаги саргузашт». Қўғирчоқ мультфильм. 13-серия.
11.00 «Ати-бати...».
11.30 «Хоҳ ишонинг...».
12.00 Сузиш. Европа чемпионати. Хельсинкидан кўрсатилади.
12.40 «Дораэмон». Мультфильм премьераси. 11-серия.
12.55 «500х500». Москва — Париж шахмат телекўприги.

*
13.40—16.15
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
ЎзТВ кўрсатуви — «Ўзпромстройбанк»: кафолат ва барқарорлик».

*
16.15 «Оқ қарға».

*
17.30—19.15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.15 Голливуд классик фильмлари фестивали.
20.55 «Ҳар бир кун байрам».
21.05 «Монстр». Ҳужжатли телесериал премьераси. 4-фильм — «Сталин деҳқончилика қарши».
21.55 Эълонлар.
22.00 Хабарлар.
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Мутлақо махфий».

*
23.25—01.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

«Тошкентдан гапиради ва кўрсатамиз» ҳафтаномасининг 13 ноябрь сонидан олинди.

ЭРТАК ҚАҲРАМОНЛАРИ УЧУН СОВРИНЛАР

ЭРТАКЛАР олами болакайлар маънавий дунёсини ҳамиша бойитиб келган. Шу сабабли ҳам Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги мактабгача тарбия бўйича амалга ошириб келаётган тадбирлар жараёнида бу масалага ҳам эътиборни қаратмоқда.

Вазирликнинг Жумҳурият ўқув-услубиёт маркази мактабгача тарбия бўлими томонидан ташкил этилган республика кўрик-танлови бевосита ўзбек миллий ўйинчоқлари намойишига бағишланиши ҳам бежиз эмас, албатта.

Ушбу кўрик-танловда «Эртак қаҳрамонлари» бўйича совринли ўринлар ажратилди. Болалар боғчалари тарбияланувчилари қўли билан тайёрланган қўғирчоқларда кўпгина эртаклар қаҳрамонлари ўзининг жонли ифодасини топди. Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек районидаги 418-болалар боғчаси тайёрлаб келган кўргазмада халқ эртакларининг севимли қаҳрамонлари — ажойиб қўғирчоқлар жамланди. Мазкур боғча кўрик-танловнинг «Эртак қаҳрамонлари» олий совринига сазовор бўлди.

А. АЛИЕВ.

● *Товоқсой янгиликлари*

СУННАТ ТЎЙЛАРИ

БУГУНГИ кунда миллий қадриятларимиз тикланаётганлиги, урф-одатларимиз, тарихий анъаналаримиз қайта рўёбга чиқаётганлиги халқимизнинг руҳини кўтармоқда, уларни эзгу ишларга ундамоқда. Қадимдан фарзандларимизнинг суннат тўйлари ўтказилган, юртга ош берилиб, уларнинг «қўллари ҳалол»ланган. Бугунги кунда бу маросимларнинг болалар уйларига кўчганлиги ҳам айни муддао бўлди.

Яқинда Товоқсойда 18 нафар етим болаларнинг суннат тўйлари бўлиб ўтди. Искандар, Озодбош, Паргос қишлоқларида ўтган бу «тўй болалар»ни қутлаш учун Бўстонлиқ туманидан минглаб кишилар ташриф буюришди. Болаларга турли хил совға-саломлар, кийим-кечаклар инъом этилди. Йиғилганлар катта дастурхон атрофида ўйин-кулги қилдилар. Район ташкилот ва муассасаларидан болаларга атаб 44 минг сўмлик тўёна берилди.

ЯНГИ БОҒЧА

Қурилиш материаллари муаммо бўлиб турган бир даврда Қўрғон шўроси ижроия қўмитаси савобли ишга қўл урди. Ушбу муассаса саъй-ҳаракати билан Тошкент темирйўл ва транспорт институтининг Товоқсойдаги соғломлаштириш ва спорт комплекси базасининг бир бўлаги болаларга боғча қуриш учун ажратилган эди. Бу ерда тезлик билан ишга киришилиб, 140 ўринли болалар боғчаси бунёд этилди. Айни пайтда янги боғча болаларни қабул қилишга ҳозирлик кўрмоқда.

Т. ФЗАЛОВ.

● НЬЮ-ЙОРКЛИК ватандошимиз Салима Ўқиган яқинда республикамиз бўйлаб меҳмонда бўлди, Салиманинг касби мусаввирлик, Нью-Йоркдаги миллий санъат академиясини тугатган, китоб графикаси ва монументал асарлар яратиш билан шуғулланади. Туркиянинг Одона шаҳрида туғилган Салима йигирма йил аввал, саккиз ёшлик чоғида опаси ва тўрт ака-укалари ҳамда ота-онаси билан АҚШга кўчиб кетишди. Америкада унинг безаклари билан учта китоб чоп этилган.

Ўзбекистон бўйлаб сафари даврида Бухоро, Самарқанд ва Хива шаҳарларида бўлди, кўплаб олим ва ёзувчилар билан учрашди. Суратда: Салима Ўқиган (ўртада) Ўзбекистон халқ рассоми Рўзи Чориев устахонасида меҳмонда.

Сураткаш Р. ШАГАЕВ.
(ЎзА).

ЁНҒИННИНГ ОЛДИ ОЛИНДИ

ЎША куни Эгамберди ака ҳам, Зайнаб опа ҳам уйда йўқ эдилар. Кутилмаганда томорқа пастидаги бостирма тагидан тутун чиқиб, секин-аста аланга ола бошлади. Бундан огоҳ бўлган қўшнилар қўлларига илинган челакни кўтариб ёрдамга шошилдилар. Бу пайтда бостирма тагидаги тахлаб қўйилган қурилиш ёғочлари ва шундоқ ёнида қиш учун жамғариб қўйилган хашак ёниб, ёнғин қўшни хонадонга хавф солаётган эди. Каттаю кичик жон куйдириши туфайли ёнғиннинг олди олинди. Икки хонадон ёнғиндан сақлаб қолинди. Ёнғин чиқиш сабаблари аниқланмоқда.

Т. ЖЎРАЕВ,
Тошкент район, Собир Раҳимов номли жамоа хўжалиги.

ҒОЛИБ ЛОЙИҲА

ЎРТА Осиёда тўнғич олий мусиқа мактаби ҳисобланган Тошкент Давлат консерваторияси шонли йўлни босиб ўтди. У ҳар томонлама кенгайиб, йирик санъат даргоҳига айланди. Шу сабабли ҳам у ҳозир жойлашган бино бироз эскириб, торлик қилиб қолди.

Ҳозир консерватория учун янги замонавий ўқув корпусини бунёд этиш тадбирлари кўрилмоқда. Шу мақсадда кошонанинг энг яхши биноси учун республика танлови эълон қилинган эди. Яқинда мазкур тадбирга якун ясалди.

Таниқли меъмор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган архитектор С. Сутягин тузган мукаммал лойиҳа олий мусиқа мактабининг янги биноси учун асос қилиб олинди.

Танловда ғолиб деб топилган мазкур лойиҳа бўйича тикланадиган ўқув корпуси пойтахтнинг Алишер Навоий номли Ўзбекистон Давлат халқ кутубхонаси қасри яқинидаги майдонда қад кўтарадиган бўлди.

С. ОДИЛОВА.

НАШРИЁТ ТУҲФАЛАРИ

РЕСПУБЛИКАМИЗДА ҳуқуқий адабиётларни кўплаб чоп этишга киришилди. Тошкентда «Адолат» нашриётининг ташкил этилиши туфайли бундай имконият юзага келди. Бевосита ҳуқуқий китобларни босиб чиқариш учун даъват этилган бу нашриёт ўзининг дастлабки маҳсулотларини китобхонларга тақдим этди. Таниқли ҳуқуқшунос олим М. Файзиевнинг «Мустақиллик нима дегани?» деган китоби Ўзбекистоннинг Мустақиллик байрамига нашриёт тайёрлаган яхши совғалардан бири бўлди.

Бундан ташқари, «Ўзбекистоннинг янги Қонунлари» деган туркумда қатор нашрлар чиқарилмоқда. Шунингдек, инсон ҳуқуқлари бўйича қизиқарли тўпламлар китобхонларга тақдим этилади. Нашриёт йил охиригача ҳуқуқий билимларга доир яна 20 та яқин китобни босиб чиқаришни режалаштирди. Бундай адабиётлар орасида «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги ва фуқаро-процессуал кодекси», «Ўзбекистон Республикасининг жиноий кодекси» ва бошқа тўпламлар ҳам бор.

А. АКБАРОВ.

● *Хат ва жавоб*

ОБУНАЧИЛАР ПОЧТАДАН ОЛИШАДИ

ШУ ЙИЛ «Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг 18 август сонида «Шарқ юлдузи» журналининг 8—9-сонларини жамлаб Қуръони Каримнинг тўлиқ маъно таржимасини нашр этилиши ҳақида хабар берган эдик. Шунга кўра Тошкент вилояти Чиноз районида истиқомат қилувчи Ҳолида Пўлатовадан қуйидаги мактубни олдик.

— «Мен ақлимни танибманки, шу муқаддас китобни сотиб олишни орзу қилардим», — деб ёзади Х. Пўлатова.— Ва ниҳоят хурсанд бўлиб орзуимга эришиш ниятида рўзномадаги хабарда кўрсатилгандек Тошкент шаҳар, ПСБ, Шайхонтоҳур бўлимининг Ғ. Ғулом номидаги нашриёт ҳисоб рақамига «Шарқ юлдузи» ойномаси 8-, 9-сони учун деб 25 августда почта орқали 60 сўм пул юбордим. Лекин икки ой вақт ўтди. Ойномадан дарак йўқ. Ойномага эса ўтган йили иқтисодий жиҳатдан қийналиб қолганлигим сабабли обуна бўлолмай қолгандим. Почтада ойномани олаётганда устама ҳақини тўлаб олардим.

Ҳурматли муҳарририят ходимлари! Сиз илтимосимни инобатга оласиз ва ёрдам берасиз деган умиддаман».

ТАҲРИРИЯТДАН

Биз бу ҳақда батафсил маълумот олиш мақсадида «Шарқ юлдузи» муҳарририяти ходимлари билан боғландик. У ердан маълум қилишларича, 1992 йилги «Шарқ юлдузи» журналига обуна бўлганлар 60 сўм қўшимчасини тўлаганликлари ҳақидаги ҳужжатни кўрсатгач, ўз почталаридан журналнинг 8—9 қўшма сонларини олишлари мумкин.

Мабодо, юқорида номи зикр этилган газетхон Ҳолида Пўлатова каби бирон сабаб билан обуна бўлолмай қолиб, 60 сўм тўлаганлар эса Тошкент шаҳар, Навоий кўчасидаги 30-уйда жойлашган Ғафур Ғулом номли нашриётга ёзма ёки шахсан мурожаат қилишлари лозим.

Китоб чакана савдо баҳосида яна қўшимча ҳақ тўлаб олинади.

БИЛАСИЗМИ?

● ДУНЁДА энг қадимги пул тангалари биринчи бор Ливанда, эрамиздан аввалги VII асрда зарб этилган. Пул зарб қиладиган биринчи устахона эса қадимги Римда Юнон монета ибодатхонасида ташкил қилинган. «Монета» деган сўз ҳам шундан келиб чиққан. Россияда биринчи тангалар X асрда, энг биринчи қоғоз пуллар эса бундан 2 минг йил аввал Хитойда босилган.

● РОССИЯДА генералиссимус унвони биринчи марта Петр I томонидан 1716 йилда расмий равишда ҳарбий низомга киритилган. Бироқ бу унвон ҳали ҳарбий низомга киритилмасданоқ 2-Азов юришида моҳирона қўмондонлик қилгани учун Петр I томонидан бояр Александр Шеинга 1696 йилда берилган. Россияда иккинчи генераллиссимус унвонини Петр II 1727 йилда Александр Данилович Меньшиковга берган.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати
МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида А—3 форматида босилади.

Нашр кўрсаткичи: Г-457. Индекс: 64672. Тиражи 31650. Босишга топшириш вақти— 20.30. Босишга топширилди—19.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12